

[Udenrigsministeren.]

spørgsmål opstået i forbindelse med krig og besættelse — den såkaldte „Überleitungsvertrag“. Ved denne overenskomst blev det bl. a. pålagt Forbundsrepublikken at yde erstatning til personer, der har været forfulgt af nazismen på grund af deres politiske overbevisning, tro, race eller verdensanskuelse, og med henblik herpå at udarbejde en enhedslovgivning, der ikke gav et ugunstigere grundlag for erstatning end de bestemmelser, der hidtil havde været gældende i den amerikanske besættelseszones lande.

Til opfyldelse af nævnte overenskomsts bestemmelser blev der den 18. september 1953 udfærdiget en samlet vesttysk erstatningslov („Bundesergänzungsgesetz zur Entschädigung für Opfer der nationalsozialistischen Verfolgung“), ifølge hvilken personer, som på grund af politisk overbevisning, race, tro eller verdensanskuelse er blevet forfulgt af nazismen, og som på visse angivne tidspunkter har fast ophold i Tyskland, har ret til en vis erstatning. Som følge af disse bopælsbetingelser er det store flertal af ikke-tyske forfulgte blevet udelukket fra at få erstatning i henhold til den vesttyske erstatningslovgivning.

Dette vakte skuffelse i de vesteuropæiske lande, hvis statsborgere under krigen var blevet udsat for nazisternes forfølgelser, og fra forskellig side blev det henstillet til den tyske regering at drage omsorg for at også forfulgte af ikke-tysk nationalitet kunne tilgodeses.

Under udenrigsminister von Brentanos besøg i København i maj 1956 henlede stats- og udenrigsminister H. C. Hansen den tyske udenrigsministers opmærksomhed på problemet for så vidt angik de danske koncentrationslejr-fanger, idet han særlig fremhævede bopælsbetingelsens uheldige virkninger. Kort efter — ved en note af 21. juni 1956 — deltog Danmark sammen med Norge, Holland, Belgien, Luxembourg, Storbritannien, Frankrig og Grækenland i en fælles henvendelse til forbundsregeringen i Bonn. De otte stater opfordrede forbundsregeringen til sammen med repræsentanter fra disse lande at nedsætte et arbejdsudvalg, som skulle have til opgave at finde veje til at tilgodese sådanne forfulgte, som på grund af bopælsbetingelserne ikke omfattedes af den tyske erstatningslovgivning.

I de tyske svarnoter af 21. februar 1957 beklagede forbundsregeringen over for de otte magter, at den ikke så sig i stand til at deltage i overvejelser af den foreslåede art. Der henvistes bl. a. til, at den tyske erstatningslovgivning fuldt ud opfyldte de forpligtelser, Vesttyskland havde påtaget sig i „Überleitungsvertrag“. De foreslåede rådslagninger ville endvidere efter tysk opfattelse være i strid med artikel 5 i London-overenskomsten fra 1953 om Tysklands udlånsgæld. I denne artikel bestemmes det, at behandlingen af krav fra den anden verdenskrig, som stater, der var i krig med eller besat af Tyskland, eller sådanne landes statsborgere har mod det tidligere tyske rige, skal udsættes til den endelige erstatningsopgørelse med Tyskland, hvilket i praksis vil sige, indtil en endelig fredstraktat kan afsluttes. Endelig anførtes det dog i den tyske note, at forbundsregeringen var sig bevidst, at der var mange forfulgte, som ikke kunne nyde fordel af den tyske erstatningslovgivning, og som havde behov for hjælp. Det tyske folk, hed det, var rede til at yde en sådan hjælp, der dog kun kunne tænkes gennemført ved, hvad der betegnedes som „karitative foranstaltninger“, altså en humanitær hjælpeaktion, hvis gennemførelse efter den tyske regerings opfattelse forudsatte et privat initiativ fra tysk side.

Efter grundige indbyrdes rådslagninger rettede de otte magter ved en note af 23. juli 1957 en ny henvendelse til Den tyske Forbundsrepublik om sagen. I noten fremhævedes, at selve det nazistiske koncentrationslejr-systems folkeretsstridige karakter berettigede dets ofre til en erstatning. Som følge af de diskriminerende begrænsninger i den tyske erstatningslovgivning kunne forbundsregeringen derfor ikke anses at have opfyldt sine internationale forpligtelser. Notan afviste tanken om erstatningsydelse af „karitativ“ art som sårende for de interesserede og tog i øvrigt afstand fra det tyske forslag med hensyn til indsnævringen af personkredsen til de særligt trængende. Afsluttende udtaltes det, at spørgsmålet om erstatningsydelse kun ville kunne diskuteres, såfremt man fra tysk side var rede til at gå med til væsentlige ændringer i planen. I sit svar af den 8. december 1958 anerkendte Forbundsrepublikken Tyskland